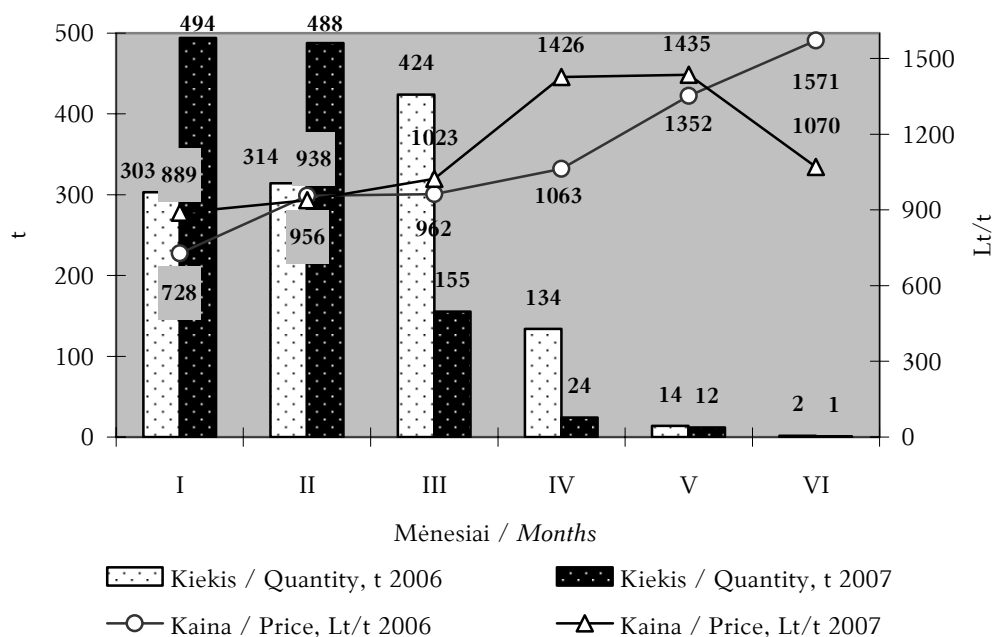

VAISIAI IR UOGOS / *FRUIT AND BERRIES*

2007 metais dėl gamtos stichijų vaisių ir uogų augintojai patyrė nuostolių. Centrinę ir Vakarų Europą užgriuvęs uraganas išlaužė vaismedžius, daugelyje rajonų buvo apsemti dideli uogynų plotai. Be to, daugelyje ES šalių balandžio pabaigoje – gegužės pradžioje užklupusios stiprios šalnos pakenkė žydintiems vaismedžiams. Lietuvoje sodams daugiau žalos padarė žiemos šalčiai negu pavasarinės šalnos, nors ir pastarosios nušaldė daugumą vaismedžių ir braškių žiedų.

Vidaus rinka. Palyginti su 2006 metų I pusmečiu, Lietuvos vaisių ir uogų rinkoje kilo ir supirkimo, ir mažmeninės kainos.

Statistikos departamento duomenimis, 2007 metų I pusmetį vidutinė vaisių ir uogų supirkimo kaina Lietuvoje buvo 8,3 proc. aukštesnė nei prieš metus, produkcijos supirkta 1 proc. daugiau (iki 1214 t). Šalyje supirkta 1174 t obuolių, arba 1,4 proc. mažiau nei 2006 metų tuo pačiu laikotarpiu, vidutinė supirkimo kaina (1130 Lt/t) išaugo 2,3 proc. Obuolių kaina sausio–gegužės mėnesiais kilo ir buvo didesnė negu 2006–ųjų tuo pačiu laikotarpiu, tačiau birželio mėnesį sumažėjo 25 proc. (iki 1070 Lt/t) ir buvo 32 proc. mažesnė nei prieš metus (1 pav.).

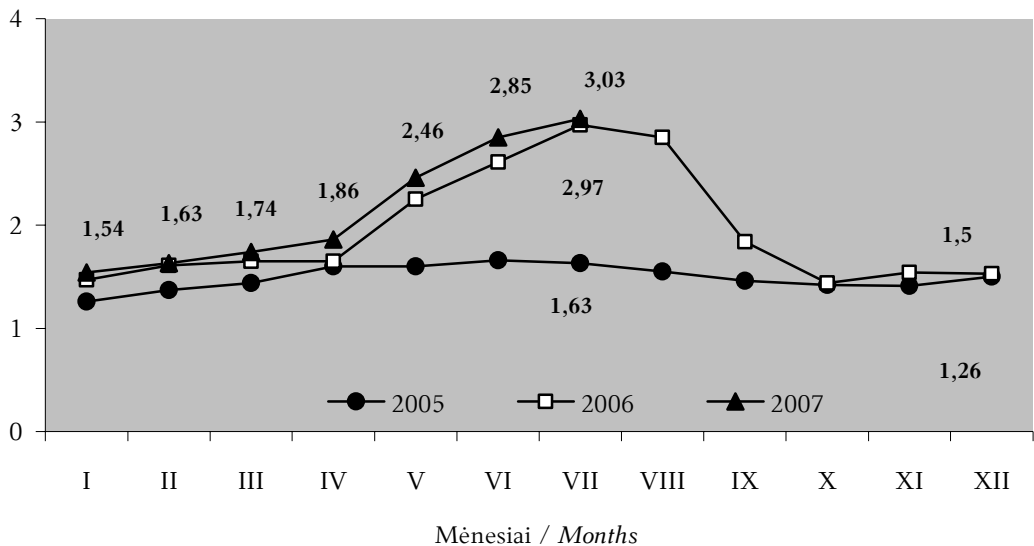
1 pav. Obuolių supirkimas Lietuvoje 2006 ir 2007 metų I pusmetį

Figure 1. Purchase of apples in Lithuania in the 1st half-year 2006 and 2007

Šaltiniai: Žemės ūkio produkcijos supirkimas 2006 m., 2007 m. balandžio 1 d., liepos 1 d. – V.: Statistikos departamentas prie LRV.

Statistikos departamento duomenimis, 2007 metų birželį vidutinė braškių supirkimo kaina (3041 Lt/t) buvo 2,6 proc. didesnė nei 2006-ųjų birželį, kai už šias uogas mokėta po 2964 Lt/t. Per 2007 metų I pusmetį supirkta net 4 kartus daugiau braškių (40,3 t) nei prieš metus tuo pačiu laikotarpiu.

2007 metų sausio–liepos mėnesiais, palyginti su 2006 metų tuo pačiu laikotarpiu, vidutinė mažmeninė obuolių kaina padidėjo 6,3 proc. 2007 metų liepą obuoliai buvo beveik 2 kartus brangesni nei tų pačių metų sausį (3 pav.).

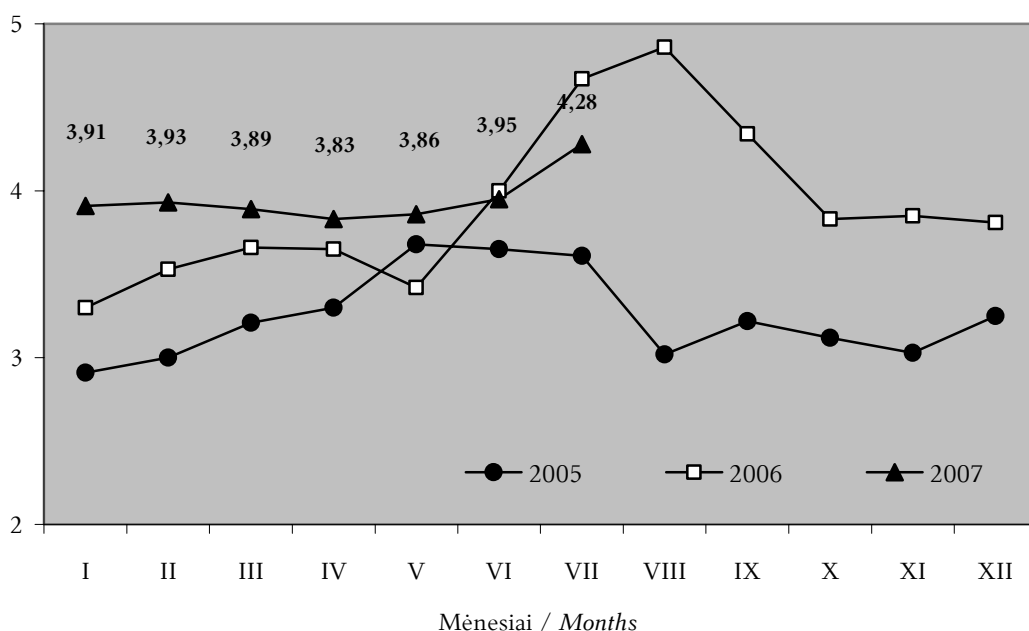
3 pav. Obuolių vidutinės mažmeninės kainos Lietuvoje 2005–2007 metais, Lt/kg

Figure 3. Average retail prices of apples in Lithuania in 2005–2007, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Kriaušės 2007 metų sausio–gegužės mėnesiais buvo parduodamos 10,6 proc. brangiau, tačiau birželį ir liepą atitinkamai 1,3 ir 8,4 proc. pigiau nei 2006 metų tuo pačiu laikotarpiu. Jų kaina 2007 metų sausio–birželio mėnesiais kito labai nežymiai, tačiau liepą kriaušės pabrango ir buvo 9,5 proc. brangesnės nei sausį (4 pav.).

2007 metų birželio mėnesio pirmąją savaitę Vilniaus prekybos centruose beveik tiek pat kaip ir apelsinai kainavę ‘Golden’ veislės obuoliai buvo 51,5 proc. pigesni nei Berlyne (1 lentelė). Brangiau obuoliai kainavo ir Estijos, Lenkijos, Čekijos, Slovakijos, Suomijos, Švedijos sostinėse, tačiau kainų skirtumas buvo mažesnis. Obuoliai Vilniuje per metus pabrango 18 proc. Bananai Vilniuje buvo parduodami per 20 proc. aukštesnėmis kainomis nei Varšuvoje, Prahoje, Bratislavoje ir Budapešte. Didesnės bananų kainos buvo tik Berlyne (22 proc.). Apelsinų mažmeninė kaina Vilniuje buvo beveik tokia pat kaip Varšuvoje, tačiau 5,4 proc. mažesnė nei Rygoje, 21,3 proc. – nei Taline ir net 53 proc. – nei Berlyne. Palyginti su vidutine 2006 metų birželio mėnesio pirmosios savaitės apelsinų kaina, šie citrusiniai vaisiai Vilniuje pabrango 25,8 proc.

4 pav. Kriaušių vidutinės mažmeninės kainos Lietuvoje 2005–2007 metais, Lt/kg
Figure 4. Average retail prices of pears in Lithuania in 2005–2007, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

1 lentelė / Table 1

Obuolių, bananų ir apelsinų mažmeninės kainos kai kuriose ES valstybių sostinėse 2007 metų birželio mėnesį, Lt/kg

Retail prices of apples, bananas and oranges in the capital cities of selected EU countries in June, 2007, Lt/kg

Vaisiai Fruit	Vilnius	Talinas	Ryga	Varšuva	Praha	Bratislava	Budapeštas	Helsinkis	Berlynas	Stokholmas
Obuoliai 'Golden' Apples	3,45	5,35	-	4,66	3,56	4,18	3,80	5,80	7,11	6,25
Bananai Bananas	4,90	4,42	4,18	3,56	3,80	3,97	3,49	4,90	6,28	4,76
Apelsinai Oranges	3,66	4,76	3,87	3,63	3,87	4,32	3,80	4,94	7,80	5,49

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

2007 metais prognozuojamas mažiausias ES obuolių derlius per pastarąjį dešimtmetį – apie 8,5 mln. t, t. y. 13 proc. mažesnis nei 2006-aisiais. Tačiau ES-15 šalyse tikimasi priskinti 2 proc. daugiau obuolių negu prieš metus – 6,8 mln. t. Tuo tarpu kitose ES šalyse laukiamas apie 45 proc. mažesnis derlius nei 2006-aisiais – tik 1,7 mln. t. Didžiausią įtaką derliaus sumažėjimui padarė stiprios pavasarinės šalnų Centrinėje ir Rytų Europoje. Lenkijos ir Vengrijos sodininkai teigia, kad prarasta beveik pusė vaisių derliaus. Didelės žalos šalnų padarė Rumunijoje, Slovakijoje ir Čekijoje. Stambi šviežių vaisių tiekėja Moldova irgi prognozuoja mažesnę vynuogių, persikų, abrikosų, trešnių, obuolių ir kitų vaisių derlių. Šalnų pakenkė ne tik derliui, bet ir jų kokybei. Be to, situaciją pablogino liepos mėnesį nepaliovęs lietus ir darbo jėgos derliui nuimti trūkumas. Lietuvoje prognozuojamas 55 proc. mažesnis obuolių derlius nei 2006 metais. Todėl ES obuolių augintojai bendroje ES rinkoje tikisi aukštų obuolių kainų.

Vaisių ir uogų gaminiai. Lenkija yra didžiausia braškių, serbentų, aviečių, obuolių ir vyšnių augintoja ES. Ji – pagrindinė sulčių koncentratų ir kitų produktų žaliavos tiekėja Europos rinkoje. Dėl ypač stiprių ir neįprastai vėlyvų šalnų, užklupusių pačiu pavojingiausiu derliaus vystymosi laikotarpiu, šiemet vaisių ir uogų derlius Lenkijoje labai sumažėjo. Vaisių ir uogų perdirbėjai gali pritrūkti žaliavos, o kartu išaugus jų kainoms gali pakilti ir pagaminamos produkcijos kainos. Prognozuojamas žymiai mažesnis perdirbimui skirtų obuolių derlius ES. Todėl obuolių augintojai viliasi, kad perdirbimui skirtų obuolių kainos taip pat bus aukštos – apie 700 Lt/t.

Vaisių ir uogų perdirbimo, paruošimo ir konservavimo įmonės Lietuvoje 2007 metų I pusmetį labai padidino šaldytos produkcijos gamybos apimtį – net 3,1 karto, palyginti su 2005-ųjų I pusmečiu. Nekoncentruotų obuolių sulčių pagamino 17 proc. mažiau nei 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, tačiau 8 proc. daugiau nei 2006 metų I pusmetį. Nekoncentruotų sulčių gamyba sumažėjo 45 proc., palyginti su gamybos apimtimis prieš metus. Džemų, tyrų ir pastų gamyba sumažėjo, palyginti su 2006 metų gamyba, tačiau nebuvo mažesnė kaip 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu (2 lentelė).

2007 metų I pusmetį gamintojai pardavė 2,4 karto daugiau šaldytų vaisių ir uogų nei 2006-ųjų I pusmetį. Nekoncentruotų sulčių parduota 3,5 karto daugiau, koncentruotų obuolių sulčių – 21 proc. mažiau, o džemų, marmeladų grupės gaminių beveik tiek pat, kiek prieš metus tuo pačiu laikotarpiu. Vidutinė koncentruotų sulčių pardavimo kaina (4,76 Lt/l) sumažėjo 23,5 proc., nekoncentruotos obuolių sultys, kaip ir džemų, marmeladų grupės gaminiai, buvo parduodami 7,5 proc. brangiau (atitinkamai po 1,44 Lt/l ir 2,74 Lt/kg) nei prieš metus. 32,5 proc. pabrango šaldyta vaisių ir uogų produkcija. Nekoncentruotų sulčių gamintojai orientuojasi į užsienio rinkas, 2007 metų I pusmetį didžioji pardavimo pajamų dalis (95,6 proc.) gauta už eksportuotą produkciją (3 lentelė).

Užsienio prekyba. 2007 metų I pusmetį iš Lietuvos eksportuota 217,8 tūkst. t vaisių ir uogų, arba 1,6 karto daugiau nei 2006-ųjų tuo pačiu laikotarpiu. Eksporto vertė – 427,5 mln. Lt. Neigiamas užsienio prekybos balansas buvo 23,4 mln. Lt – 3,7 karto mažesnis nei 2006 metų I pusmetį. Kaip ir prieš metus, į Rusiją išvežta daugiausia – 89,3 proc. visų eksportuotų vaisių ir uogų. 90,3 proc. (175,7 tūkst. t) šiai šaliai parduotos

sodų ir uogynų produkcijos sudarė obuoliai, kurių vidutinė kaina – 1,31 Lt/kg. Užsienio prekybos obuoliais balansas, kaip ir prieš metus, teigiamas. Lyginant su 2006 metų I pusmečiu, dėl padidėjusio eksporto į Rusiją ir Estiją obuolių išvežta 1,6 (178,5 tūkst. t), o kriaušių ir svarainių – 2,5 karto (3,3 tūkst. t) daugiau.

Šaldytų vaisių ir uogų užsienyje parduota 4,7 tūkst. t, arba 1,8 karto daugiau nei 2006-ųjų tuo pačiu laikotarpiu. Eksportuota už 44,9 mln. Lt – 2,9 karto daugiau negu prieš metus. Teigiamas užsienio prekybos balansas (34,6 mln. Lt), palyginti su 2006-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, 3 kartus didesnis. Pagrindinės prekybos partnerės – Vokietija (44 proc.) ir Italija (12,3 proc.). Palyginti su 2006 metų I pusmečiu, Vokietija iš Lietuvos pirkė 2,3, o Italija – 5,5 karto daugiau šaldytų vaisių ir uogų.

2007 metų I pusmetį, palyginti su 2006-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, džemų, marmeladų, tyrių ir pastų eksportuota 1,3 karto daugiau, kitais nei virimo būdais paruoštų ar konservuotų gaminių – 1,4 karto, nefermentuotų sulčių – 1,7 karto daugiau. Į ES šalis išvežta 93,4 proc. eksportuotų sulčių, daugiausia – į Vokietiją (64,8 proc.) ir Latviją (15,9 proc.). 5,4 tūkst. t eksportuotų sulčių vertė – 20,9 mln. Lt, ji 1,6 karto didesnė nei 2006 metų I pusmetį. Palyginti su kitais gaminiais, eksportuotų šaldytų vaisių ir uogų kaina pakilo labiausiai. Nefermentuotos vaisių sultys atpigo 7 proc. (4 lentelė).

2 lentelė / Table 2

Kai kurių vaisių ir uogų produktų gamyba 2005–2007 metų I pusmetį
Production of selected fruit and berry products in the 1st half-year 2005–2007

Produktai / Products	2005	2006	2007	2007, palyginti su compared to 2005, %
Nekoncentruotos obuolių sultys, tūkst. l <i>Apple juice, non concentrated, thou. l</i>	500,3	384,7	417,2	83
Koncentruotos vaisių, uogų ir daržovių sultys (išskyrus pomidorų), tūkst. l <i>Fruit, berry and vegetable juice (tomato juice excl.), concentrated, thou. l</i>	183,9	200,9	109,9	60
Šaldyti vaisiai, uogos, t <i>Fruit and berries, frozen, t</i>	381,7	416,3	1179,8	3,1*
Džemai, marmeladai, drebučiai, tyrės ir pastos, t / <i>Jams, marmalades, jellies, pu- ree and pastes, t</i>	2238,7	2461,4	2272,5	102

* Kartai / Times

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Kai kurių vaisių ir uogų gaminių pardavimai* 2006 ir 2007 metų I pusmetį
Sales* of selected fruit and berry products in the 1st half-year 2006 and 2007

Produktai Products	Kiekis Quantity		Vertė, tūkst. Lt Value, thou. Lt		Už eksportuotus produktus gauta pardavimo pajamų dalis, proc. Income share of the exported products, %	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Nekoncentruotos obuolių sultys, tūkst. l <i>Apple juice, non concentrated, thou. l</i>	666,6	526,3	891,8	759,4	7,7	3,6
Koncentruotos vaisių, uogų ir daržovių sultys (išskyrus pomidorų), tūkst. l / <i>Fruit, berry and vegetable juice (tomato juice excl.), concentrated, thou. l</i>	938,1	3248,1	5836,8	15468,8	79,0	95,6
Šaldyti vaisiai, uogos, t <i>Fruit and berries, frozen, t</i>	581,3	1417,1	1770,2	5725,3	49,2	73,9
Džemai, marmeladai, drebučiai, tyrės ir pastos, t / <i>Jams, marmalades, jellies, puree and pastes, t</i>	2221,8	2255,3	5673,1	6180,9	17,3	14,5

* Veikusiomis kainomis be PVM ir akcizų / *At current prices without VAT and excise duty.*

Šaltinis: Išankstiniai Statistikos departamento prie LRV duomenys.

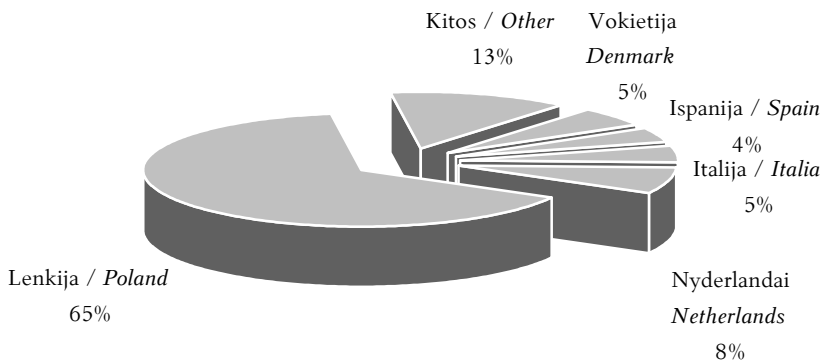
Analizuojamu laikotarpiu vaisių ir uogų **importo** kiekis (230,5 tūkst.t) padidėjo 43,2 proc., augimo tempas buvo ne toks spartus kaip eksporto. Įvežtų vaisių ir uogų vertė – 450,9 mln. Lt. Vien iš Lenkijos importuota 149,3 tūkst. t (64,8 proc.) vaisių ir uogų (5 pav.).

2006 metų I pusmetį iš Lenkijos taip pat buvo įvežta daugiausia vaisių ir uogų (61 proc.). Vidutinė importuotų obuolių kaina išaugo 14 proc., braškių ir vyšnių – daugiau kaip 40 proc., tačiau kriaušės Lenkija pardavė net 20 proc. pigiau (5 lentelė).

**Vidutinės iš Lietuvos eksportuotų vaisių ir uogų gaminių kainos
2006 ir 2007 metų I pusmetį, Lt/kg**
*Average prices of fruit and berry products exported from Lithuania
in the 1st half-year 2006 and 2007, Lt/kg*

KN kodas CN code	Produktai / Products	2006	2007	2007, palyginti su compared to 2006, %
0811	Šaldyti vaisiai ir uogos Fruit and berries, frozen	5,93	9,51	160
2007	Džemai, marmeladai, drebučiai, tyrės ir pastos / Jams, marmalades, jellies, puree and pastes	1,38	1,55	112
2008	Kitais nei virimo būdais paruošti / konservuoti gaminiai Commodities, prepared / conserved in another ways, not boiled	6,41	6,42	100
2009	Nefermentuotos vaisių sultys (įskai- tant vynuogių misą) ir daržovių sul- tys / Fruit juice (grape mash incl.) and vegetable juice, non fermented	4,13	3,86	93

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

5 pav. Vaisių ir uogų importas 2007 metų I pusmetį
Figure 5. Imports of fruit and berries in the 1st half-year 2007

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

Vidutinės iš Lenkijos į Lietuvą importuotų vaisių ir uogų kainos
2006 ir 2007 metų I pusmetį, Lt/kg
Average prices of fruit and berries imported from Poland to Lithuania
in the 1st half-year 2006 and 2007, Lt/kg

KN kodas <i>CN code</i>	Vaisiai ir uogos <i>Fruit and berries</i>	2006	2007	2006, palyginti su compared to 2005, %
080810	Obuoliai / <i>Apples</i>	1,10	1,25	114
080820	Kriaušės ir svarainiai <i>Pears and quinces</i>	2,05	1,65	80
080920	Vyšnios / <i>Cherries</i>	2,82	4,15	147
081010	Braškės, žemuogės <i>Strawberries, wild strawberries</i>	3,42	4,88	143

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

Nors Lietuvoje neblogai išplėtota sulčių gamybos pramonė, per pusmetį jų importuota 2,5 karto daugiau nei eksportuota (13,4 tūkst. t – 21 proc. daugiau nei 2006 m. I pusmetį). Iš Lenkijos nupirkta 3,6 tūkst. t, iš Latvijos kiek mažiau – 3,3 tūkst. t nefermentuotų sulčių.

Lietuva 2007 metų I pusmetį sėkmingai prekiavo šaldytomis uogomis, didino obuolių pardavimų apimtį. Be to, išnaudota palanki padėtis Rusijos vaisių rinkoje – ten buvo padidėjusi obuolių ir kriaušių paklausa. Lietuva įsivežė 47 proc. daugiau sodų bei uogynų produkcijos iš Lenkijos nei prieš metus tuo pačiu laikotarpiu.